

САБЛУК Віталій Петрович

ФЕРМИ СІМЕЙНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

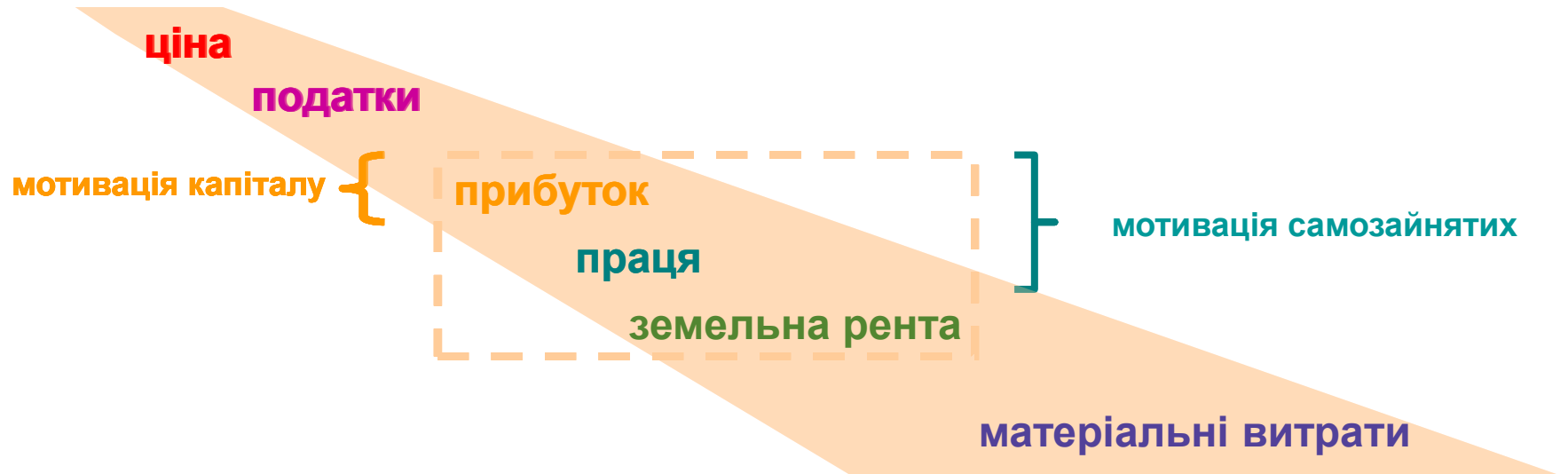
ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ

Дніпропетровськ
Березень 2016

ФЕРМИ СІМЕЙНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

Відмінні ознаки сімейного фермерства:

- А) класичний представник малого бізнесу
- Б) виключно або переважно самозайнята форма господарювання
- В) найбільш ефективно поєднання власника, господаря та працівника
- Г) орієнтація на дохід (маржу)
- Д) тяготіння до спеціалізації у трудомістких галузях
- Е) високий рівень репутаційної відповідальності

ФЕРМИ СІМЕЙНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

Відмінні ознаки сімейного фермерства:

Є) принципово інший характер відносин, в тому числі трудових

! Відносини між членами однієї сім'ї в усіх аспектах (щодо трудової участі, управлінських рішень, розподілу доходу (прибутку), відповідальності, ін.) мають спільно-сумісний характер (такий же, як і право власності на їх спільне майно).

! У більшості розвинених країн, якщо члени сім'ї добровільно делегують одному із них право представляти спільні інтереси "зовні", прийнято залишати їх відносини між собою під регулюванням цивільного (сімейного) права.

ФЕРМИ СІМЕЙНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

Значення малих (сімейних, самозайнятих) форм господарювання для економіки:

- виробництво продукції високої доданої вартості
 - диверсифікація доходів
 - значний обсяг масового попиту на продукцію інших галузей національної економіки
 - посилення економічної самоспроможності сільських громад
 - відношення до виробничих активів (землі) як до факторів, які одночасно формують щоденний життєвий простір
- ! Експортний потенціал – праця, а не природні ресурси (можливість виробляти продукцію понад власні потреби визначає потенціал нації у міжнародному розподілі праці).
- ! Єдиний рушій розвитку економіки – прискорення внутрішнього обміну. Суб'єкт, який інвестує свою працю в продукт експорту і витрачає виручений кошт всередині країни, є найкращим інвестором у національну економіку.
- ! Масовий попит забезпечує найкращий мультиплікаційний ефект.

ФЕРМИ СІМЕЙНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

Яка політика щодо малих форм господарювання, в т.ч. до сімейного фермерства, реалізовується у Європі?

«Малі підприємства - це основа європейської економіки. Вони є ключовим джерелом робочих місць і благодатним ґрунтом для бізнесових ідей. Зусилля Європи з відкриття нової економіки матимуть успіх, тільки якщо малий бізнес буде висунутий на перше місце в порядку денному...

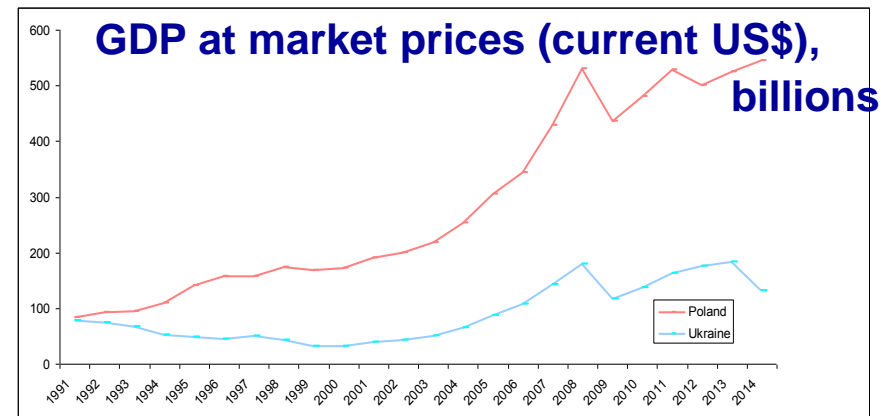
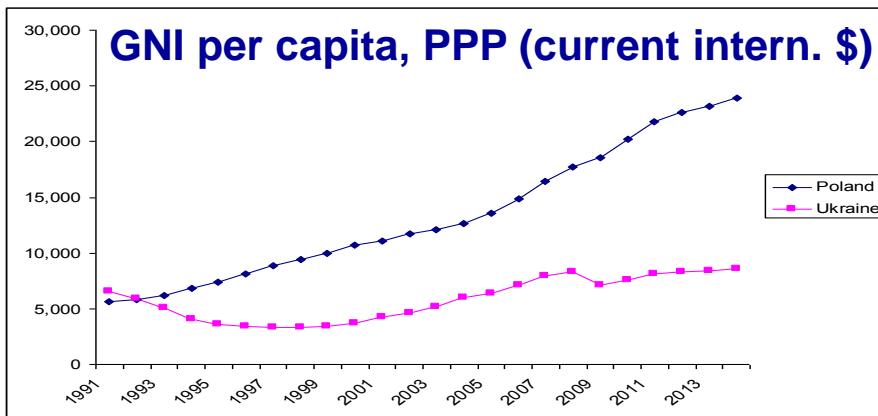
... Для цього ми зобов'язуємось: ...

- добиватися створення регуляторної, фіскальної та адміністративної структури, яка сприяла б підприємницькій діяльності й поліпшенню статусу підприємців;

-забезпечити доступ до ринків на основі найменш обтяжливих вимог, які відповідають основним цілям державної політики;

... Системи оподаткування повинні бути пристосовані так, щоб вони зумовлювали успіх, сприяли започаткуванню нової справи, розширенню економічної діяльності малого бізнесу та створенню робочих місць, а також спрощували створення та наступність малих підприємств. Держави-члени повинні застосовувати найефективніші методи роботи у сфері оподаткування та персональної мотивації...»

ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ малих підприємств (Офіційний переклад)

ФЕРМИ СІМЕЙНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

За даними держстатистики у 2015 році :

- частка господарств населення у виробництві валової продукції **44,9%**, в т.ч.
 - у тваринництві – **54,4%**,
 - у рослинництві – **40,9%**;
- із врахуванням виробництва у частині малих фермерських (зареєстрованих) господарств, частка самозайнятих форм господарювання перевищує половину від валового виробництва;
- В Україні налічується **4,7 млн.** домогосподарств, з яких:
 - понад **334 тис.** утримують дві та більше продуктивних корів,
 - понад **260 тис.** Утримують троє трьох або більше свиней на вінгодівлі.
- за експертними оцінками, **80%** товарної пропозиції, яка надходить на ринки з домогосподарств, виробляється у **1млн.200 тис.** із них.

Переважає більшість самозайнятих домогосподарств працює у статусі ОСГ, який не забезпечує

- будь-якої ідентифікації у податковому полі,
- відповідних прав у пенсійному та соціальному захисті,
- рівноправної участі в організованому ринку,
- найменш обтяжливих вимог при здійсненні контролю за дотриманням правил харчової безпеки.

ФЕРМИ СІМЕЙНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

Необхідні кроки для приведення політики щодо сімейного фермерства в Україні до європейського аналогу:

- законодавче закріплення статусу (через сукупність ідентифікуючих ознак, із можливістю спрощеної реєстрації) – з\п N1599,
- законодавче віднесення до групи платників податків із найменшими ставками з\п N1600 і закріплення норм щодо першочергового спрямування прямої підтримки на компенсацію податків,
- надання можливостей сплати ПДВ через паушальний механізм (компенсаційні ставки) – у відповідності до 112-го Регламенту Ради Європи,
- створення умов для поетапної інтеграції в організований ринок (законопроект Про Локальні агроринки),
- надання державних компенсацій організаціям сімейних фермерів (сільгосппалатам) за поточне підвищення кваліфікації своїх членів (поширення знань і практик, городництво)

ФЕРМИ СІМЕЙНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

Локальні аграрні ринки як елемент приференційної політики щодо малого фермерства:

Являє собою сукупність законодавчих норм та виключень із них, які формують дещо відмінні (спрощені) вимоги до обігу продукції в межах певних територій.

Ключовим фактором, який дає можливість урядам більш ліберально підходити до контролю (нагляду) до обігом продукції в межах ЛАРів, є вища репутаційна відповідальність самозайнятих фермерів перед кінцевими споживачами при продажі продукції без посередників.

В різних країнах ЛАРи мають відмінності. Варіанти:

- продаж по місцю виробництва,
- продаж у місцях компактного проживання споживачів (ярмарки),
- продаж із залученням агента по збиранню заявок та по доставці (без перекупування продукції),
- продаж через сімейно-самозайняті магазини.

До Мінагрополітики подано декілька варіантів законопроекту, які відображають різні варіантні підходи.

ФЕРМИ СІМЕЙНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

Інші необхідні зміни в державній політиці, необхідні для розвитку сімейного фермерства та сталого розвитку сільських територій у цілому:

- **Реалізація політики сприяння економічній диверсифікації фермерства “зсередини”.**

В сучасному розумінні головними ознаками малого фермерства залишаються власна праця на власній землі, а характер економічної діяльності (традиційна моно сільськогосподарська спеціалізація) стає все менш визначальним. Європейські країни з кожним роком розширюють рамки “несільгосп” діяльності, якою дозволено займатись фермерам, зберігаючи статус, підтримку та податкові пільги – туризм, хатні ремесла, послуги в межах громади, роздрібна торгівля, деякі місцеві промисли.

- **Створення належних соціально-економічних умов та бізнес клімату через підвищення спроможності місцевих громад.**

- один із головних принципів європейської політики щодо сільських територій: “а) Для збереження сільських громад їм потрібно залишати переважне право доступу до ресурсів (землі), на використанні яких вони історично сформувались; б) держава повинна створювати умови, за яких громада (її члени) зацікавлені у виробництві якомога більшої доданої вартості на кожну одиницю лімітованого ресурсу, що є у їх розпорядженні”;
- європейські країни або спрямовують більшу частину коштів на всю пряму підтримку на потреби місцевих громад, або надає пільги місцевому бізнесу у податках до центрального бюджету, залишаючи громадам право на власні податки заради підвищення їх економічної самоспроможності.